

Bursalı Bir Şair: Murat Aydınllar Şiirinde Huzursuzluk

A Poet From Bursa: Unpleasure in Murat Aydinllar's Poetry

Ahmet KARAKUŞ

Dr., Atatürk Üniversitesi ATA-TÖMER, Atatürk University ATA-TOMER,
ahmet.karakus@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-8102-3516>

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi – Date Received	20 Temmuz / July 2022
Kabul Tarihi – Date Accepted	26 Eylül / September 2022
Yayın Tarihi – Date Published	30 Eylül / September 2022
Yayın Sezonu - Pub Date Season	Eylül / September

Atf / Cite as: Karakuş, A. (2022), Bursalı Bir Şair: Murat Aydınllar Şiirinde Huzursuzluk/A Poet From Bursa: Unpleasure in Murat Aydinllar's Poetry. Turkish Academic Research Review, 7 (3), 677-692. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr/issue/72766/1146256>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr>

Copyright © Published by Mehmet ŞAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Turkey. All rights reserved.

Bursalı Bir Şair: Murat Aydınlılar Şiirinde Huzursuzluk

Ahmet KARAKUŞ

Öz

1960 yılında Bursa'da doğan Murat Aydınlılar Türk Şiirinde adını fazla duyuramamıő Şairlerden biridir. Bu durumun sebeplerinden biri Şairin sadece 1983 ve 1988 yılları arasında yani salt beş sene Şiirle iőtigel etmesinden dolaydır. Çünkü Şairin Şiir kitaplarının ilki 1983 yılında Can Çiçeği – Şiirler adıyla yayımlanmıő olup, 1984 yılında Yağmur Dindi adlı Şiir kitabı çıkmıőtır. 1988 yılında ise son Şiir kitabı Su Kokusu – Şiirler adıyla yayımlanmıőtır. Bu Şiir kitaplarının geneline bakıldığı zaman Şairin huzursuz bir psikoloji içinde olduğu görülecektir. Bu durumu Şairin hayatında mı yaşadığı yoksa salt Şiirinde iőledięi bir izlek mi olduğu onun yaőamına gidilince ancak görülecek bir durumdur. Fakat Şiir hayatı boyunca yazdığı eserler dikkate alınınca ve Şiirlerin genelinde huzursuzluk teminin yer alması onun hayatında da bir huzursuzluk duygusunun olduğunun varsayılabileceğini göstermektedir. Bu çalışmada Murat Aydınlılar'ın Şiiri bu bağlamda ele alınmıő olup beş baőtık etrafında iőtlenmiőtir. Bu baőtıklarda çeőtitli Şiirler örneklem olarak verilmiőt olup bu Şiirlerin tahlili yapılmaya çalışılmıştır. Murat Aydınlılar'ın Şiirinin yer aldığı bu çalışmada kullanılan baőtıklar ise Şu Şekilde sıralanabilir: 1. Huzursuzluk, 2. Hüzün, 3. Umutsuzluk, 4. Yalnızlık ve 5. olarak ise Zamanın Geçmesi'dir. Huzursuzluk baőtığında bu kavram tanımlanmaya çalışılmıőt olup Aydınlılar'ın beş Şiiri tahlil edilerek bu duygu verilmeye çalışılmıştır. Hüzün baőtığında da yine tanımlamalara yer verilmiőt olup bu madde içinde ise iki Şiir tahlil edilmiştir. Üçüncü baőtık olan umutsuzluk maddesinde bu kelime tahlil edilmiőt olup beş Şiir ele alınmıştır. Dördüncü baőtık olan yalnızlık maddesinde ise beş, son madde zamanın geçmesinde ise yedi Şiirin tahlili yapılarak Aydınlılar Şiirinde huzursuzluk teması verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Huzursuzluk, Hüzün, Umutsuzluk, Yalnızlık, Zamanın Geçmesi.

A Poet From Bursa: Unpleasure in Murat Aydınlılar's Poetry

Abstract

Murat Aydınlılar, born in Bursa in 1960, is one of the poets whose name has not been heard much in Turkish poetry because he was engaged in poetry for only five years between 1983 and 1988. His first poetry book, Soul Flower-Poems, was published in 1983, followed by the poetry book "Rain Stopped" in 1984. In 1988, his last poetry book, "Scent of Water-Poems," was published. When these poetry books are examined in general, it will be seen that the poet is in uneasy psychology. Whether this situation results from the poet's life experiences or just a theme he has worked on in his poetry can only be seen when one goes into his life. However, considering his poems, the presence of unrest in his poems shows a feeling of uneasiness in his life.

In this study, Murat Aydınlar's poetry was handled in this context and was processed around five titles. In these titles, various poems were given as samples, and an analysis of these poems was tried. The titles can be listed as follows: 1. Restlessness, 2. Sadness, 3. Hopelessness, 4. Loneliness, and 5. Elapsing. In the title of restlessness, this concept was tried to be defined, and this feeling was tried to be given by analyzing five poems of Aydınlar. Definitions are also included in the title of sadness, and two poems are explored in this title. In the third title, hopelessness, this word has been studied, and five poems have been discussed. In the fourth title, loneliness, five poems were examined. Seven poems were analyzed in the last item, elapsing, and the theme of restlessness was tried to be presented in Aydınlar's poetry.

Keywords: Restlessness, Sadness, Hopelessness, Loneliness, Elapsing.

Structured Abstract

Murat Aydınlar, one of the poets whose name is not well known in the field of Turkish literature, was born in Bursa. He has three books of poetry. The first of these books is *Can Çiçeği-Şiirler* which was published in 1983. His second book of poetry is *Yağmur Dindi* published in 1984. His third book of poetry is *Su Kokusu- Şiirler* published in 1988. Our search for any book of poetry published after these years has no results.

Distress can be defined as a state of unhappiness occurred in the form of the continuity of an individual uneasiness that is revealed as a manifestation of a temporary or pathological psychological disorder that is caused when an individual is affected sometimes for limited times, sometimes for longer periods, and sometimes for the whole life by life's challenges and events in the close and distant environment. In this study, Murat Aydınlar's poem has been studied regarding the context of distress, because the collective reading of his books has revealed that he generally focuses on this theme in his poems. Whether the poet deals with this theme specifically or as a result of the turmoil in his life can only be understood when his private life is investigated. However, the intensity of this theme in his poetry reveals the assumption that Murat Aydınlar spent distressful periods while writing his poems because a deeply distressed mood is felt in his poetry. This distress appears in forms such as sadness, hopelessness, loneliness, and missing the past.

The theme of distress in Aydınlar's poem has been tried to be examined through the analysis of various poems around the following five titles in this study. These titles are Distress, Sadness, Hopelessness, Loneliness, and Passing of Time. In the first title, "Distress" has been defined. It has been defined as a temporary state of discomfort that is caused by environmental actions or psychological tensions and can last for a few hours or even a few days. This definition shows that this psychological situation covers a certain time. It seems that the poet's poetry life covering five years from 1983 to 1988 was in a state of distress; that is, his poem was based on this theme. In this regard, it would be logical to mention some poems about these themes. To illustrate, *Geceleri Gündüzlerden Ayıran* is one of these types of poems in which he tried to reflect the distress that comes with the night. In this poem, the expression "the man telling a poem in the cemetery" as an interesting point is a sign of joy but can be regarded as suppressing the state of fear with an opposite reaction. In his poem "*Ustura*", a person sitting on a cliff is mentioned, which should not be seen as a normal way of life. It would not be wrong to say that the person sitting on the edge of the cliff is in a distressful mood. Another poem discussed under the title of distress is called *Nefes*. This poem focuses on a person who is in pursuit of self. It would be necessary to state that the person who cannot find the self and is in search is mentally distressful.

In the second title, “Sadness”, it will be necessary to deal with some poems, one of which is *Dert*. Sadness is a state of unhappiness that occurs as a result of some events experienced by a person. This state of unhappiness may occur when a person from a close or distant environment dies or when the lover splits up with the beloved one. *Dert*, one of his poems focuses on this theme. His other poem, *Sulu Şiir*, tells about his fear of the upcoming sadness. This shows the poet’s feelings against sadness.

“Hopelessness” comprises the third title in the study. The analysis of this word reveals the following result: um-ut-suz-luk. Considering this analysis and the etymology of the word, a negative situation arises that there is an expectation but this expectation did not or will not realize. To illustrate, *Son Ses* is his poem in which Aydınlar clearly reveals his hopelessness. Likewise, this theme is clearly focused in his other poem, *Ülkü*.

“Loneliness” is the fourth title in this study. The feeling of loneliness is a situation that will create a state of distress for every individual. Under this title, some poems have also been discussed. One of these poems is *Yalnız* in which the feeling of loneliness/ distress caused by breaking up with the lover is processed. Similarly, in Aydınlar’s poem, *Ayna* the feeling of loneliness created by the mirror is tried to be revealed.

The last title, “Passing of Time”, also deals with the theme of distress. In this title, the feeling of distress caused by missing the past is taken into consideration. Given the related poems, some poems like *Nerede*, *Geçmiş*, *Bir Gün*, and *Yeni İnsan* are among the poems being investigated under this title in the study.

Giriş

1960 Bursa doğumlu Murat Aydınlar’ın 1983’te yayımlanan “Can Çiçeği - Şiirler”, 1984 yılında yayımlanan “Yağmur Dindi” ve 1988 tarihinde yayımlanan “Su Kokusu - Şiirler” adlı üç şiir kitabı bulunmaktadır. Şairin şiirlerinin yayımlanma tarihi ve serbest şiir tarzıyla yazdığı şiirleri dikkate alındığında Murat Aydınlar şiirini modern Türk şiiri kapsamında ele almak gerekmektedir. Aydınlar’ın şiirine ayrıntılı bir bakış onun şiirinin huzursuzluk, umutsuzluk, sıkıntı, hüznün, hayatın meşakkati, hayatın sıkıntılarla devam edişi, geçmişe özlem, yalnızlık, ayrılık gibi duygular çerçevesinde bir akışının olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada da huzursuzluk bağlamında Murat Aydınlar şiiri bazı şiirlerin tahlil edilmesiyle incelenmeye çalışılacaktır.

1. Murat Aydınlar Şiirinde Huzursuzluğun Göstergeleri

1.1. Huzursuzluk

Huzursuzluk, bireyin yaşadığı veya çevresinde yaşanan bir olay sonucunda ya da psikolojik olarak gergin bir anında geçici yahut birkaç saati hatta birkaç günü bulabilen rahatsızlık hâli olarak tarif edilebilir. Bu hâl gerek yaşananlardan dolayı gerek psikolojik gerilimden dolayı herkeste olabilecek bir durumdur. Fakat buradaki psikolojik gerginliği patolojik bir vaka olarak algılamamak, hayatın akışı içinde her insanda yaşanabilecek bir duygu hâli olarak görmek gerekir. Eğer bireyde patolojik

olarak bir psikolojik rahatsızlık varsa içindeki huzursuzluk bariz bir şekilde artacak ve bu da sıkıntılı anların artmasına sebebiyet verecektir. Şairler bağlamında düşünüldüğünde, Nazir Akalın, Hüseyin Alacatlı, Nilgün Marmara gibi müntehir şairler ve şiirleri akla geldiği zaman bu şairlerdeki şiirlerin birçoğunun huzursuzluğu gündeme gelecektir. Bu hususu Murat Aydınllılar için söylemek yanlış olacaktır ancak onun şiirinde -1983'ten 1988'e değin yani şiir yaşamı boyunca- huzursuzluk duygusunun açık bir şekilde yansıtıldığı aşikârdır. Bu duygu Aydınllılar'ın hem insan olması hasebiyle yaşamı içinde yaşadıklarının bir yansıması olarak görülebileceği gibi hem de şair olmasının verdiği hassasiyetle şiirine aksetmesi şeklinde de düşünülebilir.

Huzursuzluk hâli günün her vaktinde ve gün boyu devam edebilecek bir duygu olsa da gecelerin verdiği kasvetten dolayı bu saatlerde daha yoğun olduğunu söylemek yanlış olmasa gerektir. Gecenin verdiği huzursuzluğu şairin *Geceleri Gündüzlerden Ayıran* adlı şiirinde görmek mümkündür:

“Neden gecelerin getirdiği çaresizlikle
mezarlıkta yürürken adam
şarkı söyler kırık bir sesle
ve odam odalara dar
odalar arar
neden anlamam” (Aydınllılar, 1988, s. 12)

Bu mısralarda geçen “adamın mezarlıkta şarkı söylemesi” dikkat çekici bir durumdur. Bu durumu neşe hâli olarak almak yanlış olacaktır. Buradaki husus, bireyin huzursuz anlarında zıt tepkiler vermesi, içinde yaşadığı korku hâlini bastırmak istemesinden dolayıdır.

İnsanın tercih ettiği yaşam alanı, çevresinden dolayı mecburiyet olabileceği gibi bireysel bir seçimi de olabilir. Ayrıca sadece bazı vakitlerin geçirildiği ortamların da kişinin psikolojik durumunu yansıttığını söylemek de yanlış olmayacaktır. Deniz kenarında oturan bir kişiyle uçurumun kenarında oturan bir kişinin aynı ruh hâli içinde olması genel itibariyle düşünülemez. Deniz kıyısında dalgaları seyreden birey huzur arayışındayken uçurumun kenarındaki kişinin huzursuzluk içinde olduğu söylenebilir. Bu durum Aydınllılar'ın *Ustura* adlı şiirinde görülmektedir:

“Bir yanım uçurum
ucunda duruyorum” (Aydınllılar, 1988, s. 16)

Birey eğer kendisiyle barışık ise ve kendini, nerede olduğunu, ne yaptığını ve yapacağını biliyorsa dingin bir psikolojide olduğu ifade edilebilir. Ancak kendini bulamamışsa ve arayış içerisindeyse bu yaşadığı huzursuzluğunun göstergesidir. Bu gösterge şairin *Nefes* adlı şiirinde bariz bir şekilde görülmektedir:

“Ey! Özgür sevgim

Ey! Ölgün düşlerim

Biliyor musunuz?

Güller solmuş

Açmıyor menekşeler

Ve onların arasında ben

Bir nefes arıyorum kendimden” (Aydınlılar, 1983, s. 17)

Bu mısralarda özellikle ikinci dizeye dikkat etmek gerekir. Çünkü “Ölgün düşler” olmayacak hayallerdir. Bu ise şairin huzursuzluğunu vermektedir. Ayrıca “güllerin solması”, “menekşelerin açmaması” bu tarumar olmuş bahçede “şairin olması” ise bir başka huzursuzluk göstergesidir. Bu hususların yanında son mısra ise şairin kendini bulma arayışında olduğunu vermektedir ki bu durum da huzursuzluğuna işaret olarak okunabilir.

Hiç kavramı son zamanlarda gerek sosyal medyada gerek yazılarda gerek görsellerde sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Tevazu duygusunu ön plana çıkarmak amacıyla yapılan bu paylaşımlara konu olan bu mefhum tasavvufî bir ıstılahtır ve “1. Yokluk, hiç. 2. tas. Mâsivâ, zulmet, şer, bâtil, çirkin” (Uludağ, 2005, s. 22) şeklinde verilmekte ve olumsuz bir mana içerdiği görülmektedir. Bu paylaşımların genel itibariyle bu tanımlama yadsınarak yapıldığı bir kenara bırakılırsa ve Aydınlılar’ın *Hiç* şiiri ele alınacak olunursa buradaki duygunun hem tevazu hem de tasavvufî olarak işlenmediği şairin huzursuzluğunu verdiği söylenebilir:

“Hiç düşünen insan

yanımdan geçerken

hiçi yanındaydı

Kalan

omuzlarda kuş tüyü tabut

kurak bulut

yağma akşam” (Aydınlılar, 1984, s. 43)

Şiirin dörtlük olarak verilen kısmı da huzursuzluk bağlamında dikkat çekicidir. Çünkü “tabut” her ne kadar “kuş tüyü” olarak sıfatlaştırılsa da aslında ölünün zayıflığı ön plana çıkarılarak bir hüznün duygusu okuyucuya verilmek istenmiş ayrıca “bulutun kurak” oluşu, “akşamın yağma” sıfatıyla verilmesi şairdeki huzursuzluğu yansıtan diğer hususlar olarak değerlendirilebilir.

Bazen insanın hayata karşı umarsızlığı onun zıt tepkiler vermesine sebep olabilir. Bu zıt tepkiler hüznün hâlinde kahkahalar atma, sevinçliyken üzülmeye şeklinde olabileceği gibi bir anda huzursuzken biraz sonra tamamen farklı bir hâle bürünerek başka bir duruma doğru çevrilme şeklinde de olabilir. Bu zıt tepkiler çingeneler ön plana çıkarılarak Murat Aydınlılar’ın *Çingene Günler* şiirinde görülmektedir. Şiirin,

“oturur masa başında

başı avuçlarında” (Aydınlılar, 1988, s. 31)

mısralarında huzursuz bir insanın portresi çizilmişken, şiirin hemen sonrasında yer alan

“Üfler zurnaya keyifle

kendinden geçer çingene” (Aydınlılar, 1988, s. 31)

mısralarında ise çingenenin hayatı umursamayan bir tavırda görülmekte, huzursuzluğunu bastırma için yaptığı psikolojik olarak görülebilecek bir eylemi verilmektedir. Her ne olursa olsun şiirin ele alınan ikinci kısmında huzursuzluğun aksine neşe hâkimdir.

1.2. Hüzün

Hüzün, hayatın içinde zengin ya da fakir, genç ya da ihtiyar, kadın ya da erkek her birey tarafından yaşanan ve kişiyi mutsuz bir psikoloji içine sokan bir duygudur. Hüzün, bireyin yaşam süresi boyunca çokça yaşaması kaçınılmaz bir duygulanımdır.

“Hüzün, insanlığın doğumuyla beraber gelen ve yaşamında kısa bazen de uzun aralıklarla ölümüne kadar devam eden bir duygudur. Hayat sevinçleri az hüznü çok olan bir duraktır. Sonlu bir mekân olan dünyanın münzevileri veya dünyevîler, ne kadar rahat bir yaşam içinde olurlarsa olsunlar, mekâna bağlı sayısız eksiklikleri olduğu için yaratılışla getirilen aşk, ölüm, sağlığın kaybedilebilmesi, ayrılık gibi faktörlerin varlığı nedeniyle, yaşarken ve ölümlerinde muhakkak hüznü tadacak ve kendilerince bu hâli yaşayacaklardır. Çünkü bu fitri ve tabii bir olaydır” (Karakuş, 2009, s. 1).

Bu ifadeler hayatın getirdikleri sıkıntılarının yoğunluğunu göstermektedir. Bu yoğunlukta insanın hüznün içinde olması ve hayatının daha çok kısmını hüznün içinde devam ettirmesi yaşamın doğumdan ölüme değin bireye yüklediği kaçınılmaz bir huzursuzluk durumu olarak görülebilir. Hüznün ayrıca psikolojik bir vaka olarak da değerlendirilebileceğini “Derin bir gönül bağıyla sevilen insanın kaybedilmesine yönelik fiziksel, duygusal üzüntü tepkileri” (Budak, 2005, s. 370) şeklinde tarifi yapılan bu tanımlamanın psikoloji sözlüğünde yer alması göstermektedir. Buradaki tanımlamada hüznün salt kaybedişin verdiği bir üzüntü olarak değerlendirilse de hüznü sadece bu kısıtlı kategorizde ele almak kısır bir tanımlama olacaktır. Sadece yakın kaybedişlerinde değil, örneğin bir öğrencinin düşük not almasıyla beraber hissettiği üzüntülü duygulara da hüznün demek yerinde olacaktır. Ancak şairlerdeki hüznün durumu ise daha çok sevgiliden ayrılık, sevgilinin uzaklaşması veya âşğın yanında olsa da sevene meyil vermemesi gibi yaşantılar sonucu olan bir hissediş hâlidir. Bu hissediş hâli Murat Aydınlılar şiirinde de kendini göstermektedir. Bu duygu *Dert* şiirinde özlem ile oluşan bir üzüntü şeklindedir:

“Gecenin içinde titreyen ışık
 İnanma gözlerime
 Bakışlarım kırık
 Mahzunum
 Ne kadar hür görünmeye çalışsam
 Özlemin en dayanılmazı içimde
 Yanılıp ağlasam
 Kurşun gibi düşer gözümden
 Özüm yere.” (Aydınlılar, 1983, s. 8)

Burada işlenen özlem duygusunun kime duyulduğu açıkça verilmemiştir. Mahzun olan şair, rahat bir duruş sergilemesinin aslında bir yanıltmaca olduğu, bağlandığı birinden dolayı hür olmadığı ifadeleri şiirin nirengi noktası olan hüznün şairin, özlemin ise sevgilinin olduğunu ortaya koymaktadır.

Şairin bir başka şiiri *Sulu Şiir*'de ise hüznün gelmesinden şairin duyduğu korku anlatılmaktadır. Hüznün gelmesi hiç kimse -tasavvufta olumlu bir terim olması (bk. Cebecioğlu, 2009, s. 290) bir yana bırakılırsa- tarafından arzulanan bir duygu değildir. Hüznün gelişinin bir korku oluşturması ise bu duygunun şair tarafından çokça yaşandığını ve huzursuz bir şekilde tezahür eden bu tecrübelerden dolayı

korkulmasına sebep olduğunu gösterir. Bu yaşanan korku ise hüznün yoğunluğunun işaretidir:

“Gelme hüznü canını yakarım
gelme
çanına ot tıkarım
dostlar tutun şunu
geliyor üzerime
kah kah kah
çöküp kalacak gönlüme
kih kih kih
ağlatacak
ah ağlatacak” (Aydınlılar, 1984, s. 40)

Son mısradaki yer alan “ah” ünleminin bulunması ise şairdeki sıkıntının belirginliğini gösteren bir işaret olarak verilebilir.

1.3. Umutsuzluk

Umutsuzluk; yaşam boyunca birçok kere insanı etkileyen, mutsuz eden, karmaşa içine sokan bir huzursuzluk hâlidir. Bu hâl her insanda olabilecek bir durumdur. Ancak bu durum sık sık meydana geliyorsa o zaman bir problemin olduğunu söylemek gerekecektir. Çünkü bu huzursuz unsurun devamlı oluşu bireyin hayattan zevk almasını önleyecek, hayata bakışını olumsuz hâle getirecek, yaşamdan umulan bir şey kalmayacaktır ki bu durum ise bireyi çıkmaza sokacaktır. Zaten kelimenin kökenine inildiği zaman *um-ut+suz+luk* şeklinde tahlili yapılan sözcüğün köküne bakıldığı zaman bir şeyi ummak/beklemek olduğu görülecektir. Bu beklenti kalmadığı zaman kişi yaşamdan kopacaktır; bu ise hayatı anlamsız hâle getirecektir. Murat Aydınlılar şiirinde huzursuzluğun bir boyutu olan umutsuzluk da şairin şiir mecrasının genelinde bulunmaktadır.

Aydınlılar şiirini ele alırken “Huzursuzluk” başlığında şairin zıt tepkilere veya duygulara yer verdiği belirtilmiştir. Bu başlık altında örnek verilecek olan *Kara Bahtım* şiirinde de bu zıt duygular ele alınmakta, bir tarafta mutluluğa adım atan şair daha sonrasında umutsuzluk içine girmektedir:

“Peşimde değil artık
Ayrılmış benden kara bahtım” (Aydınlılar, 1983, s. 18)

mısralarında “kara bahtın ayrılmış olması” kişiyi sıkıntılı durumlara sokacak olan talihin son bulması anlamına gelmektedir ki bu da kişiye mutluluk getirecektir. Ancak şiirin devamında yer alan

“Gölge et ağacım

Bu belki son mutlu yaşantım” (Aydınlılar, 1983, s. 18)

mısralarında ise geleceğe kaygıyla bakılmakta, bir umutsuzluk hâli sezilmektedir. Bu umutsuzluk durumunun şiirin son mısraı olması ise şiire şekli bir mana vermektedir ki artık umut/mut mısraına yer verilmeyeceği anlamı ortaya çıkmaktadır. *Son Ses* şiirinde ise umutsuzluk şair tarafından açıkça belirtilmektedir:

“Çeksem ipi

geri gelir mi

çoktan geçti gitti

umut bu kapıdan” (Aydınlılar, 1984, s. 42)

İşkenceli Bilmece şiirinde de Aydınlılar yine umutsuzluğunu, “umutlarının kırıldığını” bariz bir şekilde işlemektedir. Bu şiirde şairin içindeki karmaşasını, huzursuzluğu, kaçış isteği, şiirin isminde olduğu gibi bir belirsizliğin olduğu görülmektedir:

“Çözmeye çalıştıkça sarıyor beynimi

Gözlerimi karanlığın kemirdiği zaman

Düşlerim ümitlerim kırılıyor

Yere baksam kara toprak

Göğe baksam yıldızlar

Ya ben nereye kaçsam” (Aydınlılar, 1983, s. 21)

Ayrıca şiirde geçen “düşlerin kırılması” hususunu da umutsuzluk/huzursuzluk bağlamında okumak gerekmektedir ki hayallerin kırılması gelecekte beklenmenin kalmadığını gösterir bu durum ise hayattan zevk almamaya sebep olacaktır. Zaten Murat Aydınlılar şiirinde huzursuzluk hâli genel olarak yer almakta, şairin geleceğe bakışı olumsuz olup, Aydınlılar’ın hayattan beklentisinin kalmadığı görülmektedir. Bu şiirlerden *Ülkü*’nün şu mısralarında da bu husus işlenmektedir:

“Bir düşüncenin peşinden adım adım

dolaştırdım sesimi sokak sokak

hayat bir kuştı

ellerimden uçacak” (Aydınlılar, 1988, s. 7)

Şiirde yer alan şu mısra da şairdeki hayata bakışı göstermekte, yaşamdan beklentisinin ne kadar az olduğunu vermekte, hayata umutsuzca bir duyguyla yaklaştığını işlemektedir:

“bir yudum su kadar hayat” (Aydınlılar, 1988, s. 7)

Aslında hayatın kısalığı birçok insan tarafından ifade edilen bir durumdur. Ancak bu husus psikolojik bir unsur olarak görülebilecek bir durumdur. Çünkü hayattan beklentileri çok olan ve hayatı dolu dolu yaşayanlarda, yaşama umutla bakan kişilerde bu duygu daha azken hayattan beklentileri kalmamış, her şeye umutsuzluk içinde bakanlarda yaşamdan bir şey anlamama, hayattan bir şey almama gibi söylemler ortaya çıkmaktadır. Şairin de bu ikinci grupta olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır ya da Aydınlılar sadece şiirinde böyle bir yaklaşımla hayata bakmaktadır. Bu ise huzursuzluk/umutsuzluk duygusunu şiirine güçlü bir şekilde yansıttığının göstergesidir. Ancak bu durum ise hayatın keşmekeşi içinde bir insanın huzursuzluk veya umutsuzluk duygularını yaşamadığı yahut az yaşadığını gösterir ki bu da yanlış bir yaklaşım olacaktır.

Murat Aydınlılar’ın *Sokaklar* şiirinde de yine zıt duygular hâkimdir. Bir taraftan umutsuzluk yaşanırken şiirin sonraki mısralarında bir umut kıvılcımı görülmekte ancak son mısra yine bir huzursuzluk hâlini işlemektedir. *Sokaklar*’ın

“Hangi kıyısına koştuyusam bu şehrin

çilingirlerin hüneri açamadı kapıları” (Aydınlılar, 1988, s. 32)

mısralarında bir umutsuzluk hâli belirginken şiirin devamında yer alan

“kilitlememiş arzuları getirin” (Aydınlılar, 1988, s. 32)

mısraında ise şairin içinde bir beklentinin olduğu görülmekte, son mısra da ise “Bursa sokaklarının üşümüş oluşu” ile yine bir huzursuzluk hâli ile şiire son verilmektedir. Bu husus ise şairdeki karmaşayı gösteren örneklerden biri olarak görülebilir:

“üşümüş Bursa’nın sokakları” (Aydınlılar, 1988, s. 32)

1.4. Yalnızlık

Yalnızlık denilince halk arasında çokça dile getirilen “Yalnızlık Allah’a mahsustur.” sözü akla gelmektedir. Aslında bu halk irfanını ifade eden söylem yalnızlığın yaratılanlar için uygun olmayan bir yaşantı olduğunu vurgulamakta,

insanın yalnızlık içinde oluşu, devamlı bu şekilde yaşamını sürdürmesinin kişiyi psikolojik olarak çıkmaza sokacağıın işareti olarak düşünülebilir.

Yalnızlık insanın yaşamı boyunca birçok şekilde tezahür edebilir. Bu, kişinin çevresinden ayrılması, çeşitli sebeplerden dolayı gurbete çıkması, yakın ölümleri ile oluşan travma sonucunda kişinin kendi içine çekilmesi, sevgilinin ayrılığı vb. hususlar sonucu oluşabilir. Murat Aydınlar'ın *Yalnız* şiirinde de sevgilinin ayrılığıyla oluşan bir yalnızlıktan bahsedilmektedir:

“Güzellikler aldı seni benden

Ben hatıra kaldım dünyaya

Uzayıp giden bir iz gibi

Yapayalnız tek başıma” (Aydınlar, 1983, s. 16)

Şiirin birinci mısraını dikkatli okumak gereklidir. Sevgiliyi, âşıktan nasıl bir güzellik alabilir? Bu husus sevgilinin başka bir kişi ile izdivacı olarak yorumlanabilir. İkinci ve üçüncü mısralar ise geçmiş günlere duyulan özlem ile oluşan mutsuzluğun işareti olarak görülebilir.

Ayna metaforu aslında yalnızlığın bir görüntüsüdür. Çünkü kişi aynaya bakarak kendisiyle beraberdir, kendisiyle konuşmaktadır, dertleşmektedir. Aydınlar'ın *Ayna* şiirinde de ayna ile oluşturulan yalnızlık verilmeye çalışılmıştır:

“Kırk günün birinde

İki tek atmışım

Karşımda can arkadaşım

Aramızda ayna” (Aydınlar, 1983, s. 30)

Kişinin arkadaşının arasına giren ayna yalnızlığa sebep olmaktadır. Çünkü aynaya bakmak zorunda kalan kişi kendisinden başkasını görememekte ve yalnız kalmaktadır. Bu durumun içki masasında olması ise yalnızlığı daha da artacağıın göstergesidir.

Şiirimizde özellikle halk şiirinde saz ve ceylan motifinin çokça işlendiği bilinmektedir. Bu motifler dert, gam, ayrılık, yalnızlık gibi duyguları dile getirmek için bir vasıta olmuştur. Aydınlar'ın *Tutku II* şiirinde de bu motifleri ve yalnızlığı görmek mümkündür:

“Dertli sazım

dile gelirse bir gün

kork
tüm ayrılıkların ötesiyim
av olanlardan daha üzgün
gözlerle bakarsam
hele uzağıma düşmüşse türküm
sızlarsa alaca akşamlar
yalnız bir ceylânın gözlerinde
yıkılası dünya kadar küçülürüm” (Aydınlılar, 1984, s. 15)

Şiirin dördüncü dizesi şairin ayrılığının derinliğini ve yalnızlığının yoğunluğunu verdiği gibi “av olanlardan yani ceylanlardan daha üzgün” oluşu ise hüznünün ve derdinin büyüklüğünü, sıkıntılarını, huzursuzluğunu, içindeki çıkmazı vermektedir. Son iki mısra ise yalnızlığını “yalnız bir ceylânın gözlerinde küçülmesi” şeklinde verilerek tekrar edilmiş yani vurgulanmıştır.

Kişinin kalabalıklar içerisinde yalnızlık duygusunu yaşaması onun bu duyguyu ne kadar büyüttüğünün göstergesidir. İnsanların neşeli, umutlu, mutlu, hatta kahkahalar içinde sürüp giden günün akışı içinde bireyin kabuğuna çekilmesi yapayalnız olduğunu vermektedir. Şairin *Tutku V* adlı şiirinde bu duygu işlenmektedir:

“Alabildiğine yalnızım
bu akıp giden kalabalığın içinde” (Aydınlılar, 1984, s. 18)

Bayramlar; mutluluğun, huzurun, neşenin ve birlikteliğin yaşandığı günlerdir. Ancak yalnızlar bu günlerde hüzünlenir. Çünkü bu günleri beraber geçirecekleri kimseleri yoktur veya ölmüştür yahut uzaktadırlar. Aydınlılar’ın *Bayram Günleri* adlı şiirinin şu mısraları bu duyguyu okuyucuya vermektedir:

“Ömrümün bir yeri
kuşatılmış
bayram günleri
çatapatlar maytaplar
çocuk şenlikleri
...
Ömrümün bir yeri
şimdiden belli

kilit altında odalar

kuşatılmış bayram günleri

deli çatapatlar” (Aydınlılar, 1988, s. 20)

Bu mısralar şairin geçmişine, çocukluğuna olan özlemini de vermektedir. Çünkü o günler yalnız değildir, mutludur, çocuktur. Şimdi ise sadece çocukluğun sesini duymaktadır, yaşayamamaktadır, “kilit altında odalarda” mahpusluk olarak tek başına yalnızdır.

1.5. Zamanın Geçmesi

Zaman; gerek Batı filozofları arasında ve gerekse de İslâm felsefecileri arasında çokça tartışılmış, üzerinde tanımlamalar yapılmış, reddiyeler dizilmiş, etkilenmeler olmuş soyut bir kavramdır. Genel olarak bakıldığında felsefecilerin zaman üzerinde yaklaşımı şimdi/ân üzerinde yoğunlaşmış, geçmiş ve gelecek yadsınmış ve zamanın şimdi olduğu üzerinde durulmuştur. Elbette ki bu husus filozoflarca farklı şekillerde ifade edilmiştir. Sıradan insan tarafından zamanın ne olduğu veya olmadığı üzerinde durulması beklenemez bir husustur. Onun için zaman; geçmiş, şimdi ve gelecekte mürekkep bir olgudur. Geçmiş yaşamıştır, şimdiyi yaşıyordu ve geleceği ise yaşayacaktır/yaşamak istemektedir. Fakat en çok zaman ile ilgili olarak üzerinde durduğu şey zamanın geçmişliği ve bir daha o günlerin gelmeyeceğidir yani geçmişe özlemdir, çocukluğa hasrettir. Çünkü o günler hayatın gâilesiz günleridir, mutluluğun zamanıdır, huzurun ânlarıdır. Şairlerde de bu husus çokça dillendirilmiş olup Murat Aydınlılar şiirinde de bu duygu hâkimdir. Örneğin Aydınlılar’ın *Nerede* adlı şiirinin,

“Geçiyor zaman

Düşler kalıyor

Düşünüldüğü yerde

...

İsteyerek

Doymadan isteyerek geçiyor zaman

Dün kalıyor geride” (Aydınlılar, 1983, s. 22)

şeklinde yer alan ve özellikle ikinci üçlüğünde bir şeyler yarım bırakılarak geçmişin tamamen, dolu dolu yaşanmadan, zevk alınmadan geçtiği vurgulanmış ve geçmişe özlem işlenmeye çalışılmıştır. Dünün geçmişi bugünün insanı için özlem uyandırmakta, bugünün geçmişi yarının yetişkinleri için özlem uyandıracaktır. Yani her daim geçmiş var olacak ve geçmiş her zaman özlemle yad edilecek bir zaman

dilimi olacaktır. Aslında yaşananlar aynı şeylerdir, yad edilenler, hüznle anılanlar aynı duygulardan kaynaklanmaktadır. Geçmiş demek çocukluk yani hayatın meşakkatinden uzak zamanları demektir. İnsanın özlediği de sıkıntısız geçirilen çocukluk günleridir. Çocukluk, sorumluluğun ve kaygının olmadığı, sadece beklentinin açken anne tarafından verilecek olan bir dilim ekmek olan vakitlerdir. İnsanın geçmişe özlemi ise bu gairesiz hayatın akışı içindeki zamanlardır. Elbette ki geçmişe özlem salt çocuklukla sınırlı değildir; mesela sevgili ile geçirilen geçmiş günler de özlemin bir parçasıdır, anne baba ile vakit geçirilen zamanlar da geçmişin özlemleridir. Fakat genel itibariyle ve şairlerde de daha çok geçmiş denildiği zaman akla çocukluk ve çocuklukla gelen masum zamanlar gelmektedir. Aydınllılar'ın *Geçmiş* şiirinin,

“Renkler silik köprüler çökmüş

Ne bir bağlantı ne arzular

Varamaz artık geçmişe “ (Aydınllılar, 1983, s. 26)

şeklindeki mısralarında görüldüğü üzere bugünden şikayet, geçmişe özlem duyulmakta, geçmişin gelmeyeceğinden oluşan huzursuzluk şairde dile getirilmekte, *Bereket* şiirinin,

“Bir bak geçen yıllara

Gecede mum ışığı gibi titrek

Saçlara yağıyor kar” (Aydınllılar, 1983, s. 28)

mısralarında da verildiği gibi yine zamanın akışı, geçmişe duyulan hasret ve ihtiyarlık belirtileriyle ızdırap işlenmektedir. *Bir Gün* şiirinde ise geçmiş, çocukluğa özlem ile anılmaktadır:

“Bir gün çocukluğumuz gelir akla

kağıt kayıklarla uçurtmalarla

havalarla sularla” (Aydınllılar, 1988, 27)

Aydınllılar bu şiirde çocukluğunu, çocukluğunda yaptıklarını hatırlayarak özlemini dile getirmekte, şiirin devamı olan

“Bir gün uyanınca

soluk bir sonbahara” (Aydınllılar, 1988, s. 27)

şeklindeki mısralarla ise artık rüya/çocukluk bitmiştir, ihtiyarlık gelmiştir, ölüm yaklaşmıştır. Geçmiş, yakın zamanda da olsa uzun zamanda da olsa o, geçmiştir/bitmiştir. *Merak* şiirinin şu mısralarında yakın bir geçmişten bahsedilmekte,

bu geçmişin artık gelmeyeceği vurgulanarak hüznün duyulmakta, huzursuzluk hissedilmektedir:

“Fırlatıp attığımız günler
uzak değil şimdi
nasılsa bulunmayacak
dağda dalga
alabildiğine köpük” (Aydınlılar, 1984, s. 26)

İlk mısradaki geçen “fırlatma” eylemi günün geçmişliğine işaret olup, son iki mısradaki karışıklık ise geçmişten dolayı bugün yaşanan karışıklığın işareti olarak okunabilir. *Sulu Şiir*’in şu mısralarında ise günün karmaşası, zamanın geçmesi ile oluşan hüznün yanında şimdi de de huzursuzluğun devam ettiği yine vurgulanmaktadır:

“geçen zamandı
mutsuzluk orta yerde” (Aydınlılar, 1984, s. 40)

Yeni İnsan şiirinde ise zamanla beraber insanın yıpranması dile getirilirken, nisanın/bereketin uzaklığı huzursuzluğa bir işaret olup, şiirin sonlarında ise geçmişe özlem duyulmakta ve “yeni insanın gelmesi uzaklarda” olduğu için yine bir huzursuzluk hâli şiirle verilmektedir:

“Zaman geçiyor
aldanmakta insan
zaman
aldatılmadan geçiyor
ve
uzak şimdi
yağmurlarıyla nisan

Gökler düşüyor
duymuyorsunuz
bulutlarda kan
eskiyen bir tad damaklarda
ve uzakta
yeni bir insan” (Aydınlılar, 1984, s. 59)

Sonuç

Modern Türk şiiri sahasında adı çok bilinmeyen şairlerden biri olan Murat Aydınllılar Bursa şairlerindedir. Adının nadiren duyulmasının sebeplerinden biri olarak şairin şiir yazma -şiir kitaplarını yayımlatma- sürecinin 1983 ile 1988 yılları arasında yani sadece beş sene gibi kısa bir süre içinde sınırlı kalmasından kaynaklandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Anlaşılması zor olan bir şiir yapısına sahip olan şairin bu durumunu, duygularının karmaşık olmasına bağlamak bir varsayım olarak görülebilir. Serbest şiir tarzını benimseyen şairin şiirlerinin toplu okunması onun şiirinin temel temasının huzursuzluk olduğunu göstermektedir. Bunu şairin özellikle tema olarak ve bilinçli bir şekilde yazmak istediğini söylemekten ziyade ruh hâlimden kaynaklanan ve bu husustan dolayı temanın şiirine yansıdığını söylemenin daha doğru olacağı kanaatindeyiz. Şairin 1983'ten 1988'e varana değin hemen bütün şiirlerinde huzursuzluk izleğinin var olduğu görülmektedir. Huzursuzluk, sıkıntı, ruhi buhran, yalnızlık, hüzn, ayrılık, geçmiş zaman, umutsuzluk gibi unsurların şiirinin belirgin noktası olan Murat Aydınllılar'ın şiirleri bu çalışmada huzursuzluk bağlamında incelenmiş olup, beş başlık etrafında bazı örneklem şiirlerin tahlili yapılarak ele alınmıştır. Şairin şiiri huzursuzluk, hüzn, umutsuzluk, yalnızlık ve zamanın geçmesi şeklinde beş alt başlık altında verilmeye gayret edilmiştir.

Kaynakça

- Aydınllılar, M. (1983). *Can çiçeği-şiirler*. Bursa: Dideban Matbaası.
- Aydınllılar, M. (1984). *Yağmur dindi-şiirler*. Bursa: Sanat Yayınları.
- Aydınllılar, M. (1988). *Su kokusu-şiirler*. Bursa: Sanat Yayınları.
- Budak, S. (2005). *Psikoloji sözlüğü* (3. Baskı). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Cebecioğlu, E. (2009). *Tasavvuf terimleri ve deyimleri sözlüğü* (5. Baskı). İstanbul: Ağaç Kitabevi Yayınları.
- Karakuş, A. (2009). *Modern Türk şiirinde hüzn ve melâl* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi. Sakarya.
- Uludağ, S. (2005). *Tasavvuf terimleri sözlüğü* (2. Baskı). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.